

Rusland en de rechtstaat

JOVD politiek weekend

10 mei 2014, Amersfoort

mr. drs. Heleen M.A. over de Linden,
advocaat te Amsterdam

Democratische rechtstaat

- Rusland heeft in 1996 ervoor gekozen Nederlandse BW over te nemen. Reden: ons BW stamt uit 1992 en daarmee nieuwste op dat moment in EU.
- Het zijn duidelijke en vaak ook heel sociale wetten, maar veel Besluiten, regelingen en lokale verordeningen die het gecompliceerd kunnen maken (in NL ook).
- Geen verplichte procesvertegenwoordiging, m.u.v. strafrecht.
- Veel advocaten en juristen in Rusland.

Veel vooroordelen

- We kennen de vooroordelen maar het moeilijk om te bewijzen. Ook Russen zeggen zelf dat het zo is.
- Neemt niet weg dat er veel wordt geprocedeerd en de wijze van procederen netjes is: (hoor-, en wederhoor) termijnen, oproepen voor zitting, gemotiveerde beslissingen, twee instanties en cassatie, redelijk vlot procesverloop.
- Internationaal worden Russische rechterlijke uitspraken erkend als: tot stand gekomen in democratische rechtstaat.

Kijk uit met wat je zegt

- Een bekende Nederlandse Advocaat-Generaal bij de Hoge raad schreef: in Rusland worden belastingzaken met politiek motief in gang gezet, zie Chodorkovski en de Yukos-zaak.
- Hij schreef dit in het NJ. Het werd in Rusland opgepakt, de AG kreeg in Nederland een klacht aan zijn broek dat hij in de publiciteit treedt over lopende zaken. Immers de Yukos zaak liep op dat moment nog in NL. De klacht was ontvankelijk, maar zaak is uiteindelijk afgewezen: was algemeen, niet specifiek en op persoonlijke titel.

 Высший Арбитражный Суд Российской Федерации

Фильтр дел [Как это работает?](#)

 Участник дела

Любой ▾ +

 Судья

+

 Суд

+

 Номер дела

+

 Дата регистрации дела

с по

Найти

[Сбросить все](#)

Укажите атрибуты дела для поиска

Электронный страж

Банк решений арбитражных судов

Календарь судебных заседаний

Ten uitvoerlegging van Nederlandse rechterlijke uitspraak in Rusland en toepassing Nederlands recht

Eigen ervaring: Arbitrazny sud “Арбитражный суд”.

Artikel 11 burgerlijk procesrecht en art. 14 Arbitrage procesrecht:

‘Regulations with respect to the execution of foreign court decisions or arbitral decisions in the Russian federation are based on international treaties and the Russian civil litigation acts’.

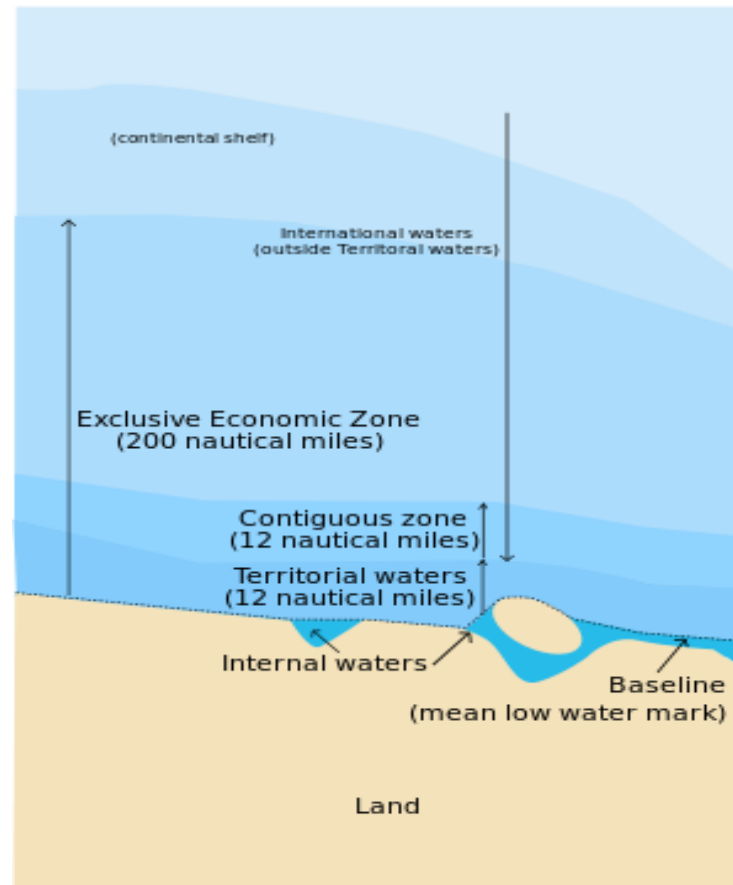
Based upon article 14 of the Arbitration litigation codex:
‘Regulations with respect to foreign law and the applicability of that law, is based upon the official explanation, the practise and doctrine of that foreign country’.

Ten uitvoerlegging van Russische rechterlijke uitspraak in Nederland

- Voorbeeld: in Rusland geprocedeed vanwege onroerend goed (of fabriek) die zich daar bevindt. Het verhaal (beslag op Nederlandse bankrekening bijvoorbeeld) vindt in Nederland plaats. Dan in Nederland naar de rechter met het Russische vonnis om een titel te laten: “in naam der koning”.

GREENPEACE ZAAK, Arctic Sunrise

Waar hebben we het over?
Exclusieve economische zone

Het verzoek voorlopige voorziening (bij zeerechttribunaal)

- Nederland beschuldigt Rusland ervan:
  - dat het vrije doorvaart heeft belemmerd van schip varende onder Nederlandse vlag (art. 58 Zeerecht verdrag);
  - dat de Russen direct aan boord zijn gegaan om het schip te onderzoeken, in strijd met het recht op vrije doorvaart;
  - dat de Russen de bemanning en kapitein hebben gearresteerd in strijd met het recht van het Koninkrijk der Nederlanden (schip voer onder Nederlandse vlag) dat zijn onderdanen moet kunnen beschermen in hun recht op vrijheid en veiligheid aan boord van een schip.

Het geschil

- Het recht op doorzoeken van een schip dat onder buitenlandse vlag op *open zee* vaart. Dit is toegestaan wanneer het schip van piraterij wordt verdacht (art. 110) doch het doorzoeken mag alleen door een militair schip.
- Het zeerechtverdrag kent veel schakelbepalingen. In onderhavig geval is schakelbepaling naar *exclusieve economische zone* van toepassing. Het ging echter niet om *vrije doorvaart*. De aanklacht piraterij is later door de Russen omgezet in hooliganisme (Хулиганство). Piraterij is niet mogelijk ten opzichte van boorplatform (eerdere Russische jurisprudentie). Hooliganisme valt onder art. 213 Ugolovny kodeks van Russische Federatie) en niet onder het verdrag.

Mogelijke argumenten Russen

- Dat Rusland *exclusieve rechtsmacht* heeft. (Art. 297 lid 1b) en dus niet het zeerechttribunaal. Geen uitzondering van toepassing zoals Nederland stelt, nu het een feit betreft dat internationaal gezien ook strafbaar is (hooliganisme).
- Dat partijen het conflict op basis van rechtvaardigheid (in der minne) hadden moeten oplossen. Rusland heeft dat geprobeerd middels brieven Russische ambassadeur in Duitsland.
- In open wateren geldt: recht op vrije doorgang (art. 87). In casu: geen open wateren en niet bezig met vrije doorgang.
- Rusland heeft *soevereiniteit* als het gaat om onderzoeken en verwerken van bodemschatten op zee, levend of niet levend, zich wel of niet op zeebodem bevindend (art.56 lid 1a).
- Rusland heeft *jurisdictie* als het gaat om o.a. oprichten en gebruiken van kunstmatige eilanden en bouwwerken, het doen van onderzoek (art. 56 lid 1b) en het uitoefenen van andere rechten waarin in onderhavig verdrag is voorzien (art. 56 lid 1c).

Annexatie Krim I

- 21 maart 2014 Russische wet aangenomen. In overeenstemming met grondwet en art. 4 constitutionele wet: “Over het aan de Russische federatie toevoegen en als nieuw subject opnemen in haar gelederen”.
- Gedetailleerde wet met overgangsbepalingen tot 1 januari 2015 voor alle belangrijke economische, financiële, krediet-, en rechterlijke onderwerpen.

Annexatie Krim II

- Wat betreft rechtbanken: er worden Russische rechtbanken opgericht volgens Russisch recht.
- Bij de sollicitatieprocedure worden als eerste aangenomen degenen die reeds rechter zijn en de Russische nationaliteit hebben en aan overige daaraan te stellen eisen voldoen.
- De behandelende zaken worden overgenomen in de stand waarin zij zich bevinden en voortgezet volgens Russisch procesrecht en Russisch recht. Tevens wordt beschreven welke soort zaken bij welk soort rechtbanken thuis zullen horen.

Annexatie Krim III

- Wat betreft notarissen en advocaten komt een overgangperiode tot 1 januari 2015 waarbij Oekraïens recht van toepassing is op het oprichten van een notariële broederschap en orde van advocaten.
- Voor wat betreft belastingen geldt: alle lopende zaken worden overgenomen in stand waarin zij zich bevonden op moment toetreding tot RF, Recht van Autonome republiek Krim van toepassing (was maar heel kort 16-21 maart 2014), dus onduidelijk. Wel wordt gezegd: in geval recht van Autonome republiek Krim in strijd is met Russisch recht, dan prevaleert laatstgenoemde.
- Voor wat betreft banken geldt: direct Russisch recht van toepassing. Oekraïense banken met geldige licentie dienen voor 1 januari 2015 een nieuwe licentie volgens Russisch recht aan te vragen.
- Bij oprichten van Krimbank en Bank van Sebastopol worden deze banken onderdeel van de Bank van Rusland. Sollicitanten met de Russische nationaliteit worden met voorkeur aangenomen.

Oost-Oekraïne

- Zelfde scenario als Krim: morgen 11 mei 2014 referendum, vervolgens aansluiting. Heel Oost-Oekraïne, waar nu wordt gevochten en Odessa vanwege Transnistrië (Moldavië) zodat er dan uitweg naar Zwarte Zee is.
- Zou heel goed kunnen dat het juridisch allemaal klopt, waarover in een volgende lezing meer.

Mensenrechten I

- De Russen willen zich tot het EHRM en het Strafhof in Den Haag (ICC) wenden in verband met schending rechten van de mens door de “fascisten” in Kiev.
- Er wordt een “witboek” met overtredingen Rechten van de mens bijgehouden. In 2013 zijn er ruim 24.000 zaken, waarbij Rusland partij was aan EHRM voorgelegd en ruim 8.000 zaken gerelateerd aan Oekraïne. Voor Rusland: 119 x tenminste 1 overtreding Rechten van de Mens en voor Oekraïne: 65 x tenminste 1 overtreding.
- EVRM: elke verdragssluitende staat kan een vermeende niet nakoming van een andere verslagsluitende partij voorleggen. Beide landen zijn lid.
- Eerst nationale rechtsmiddelen uitputten.

Mensenrechten II

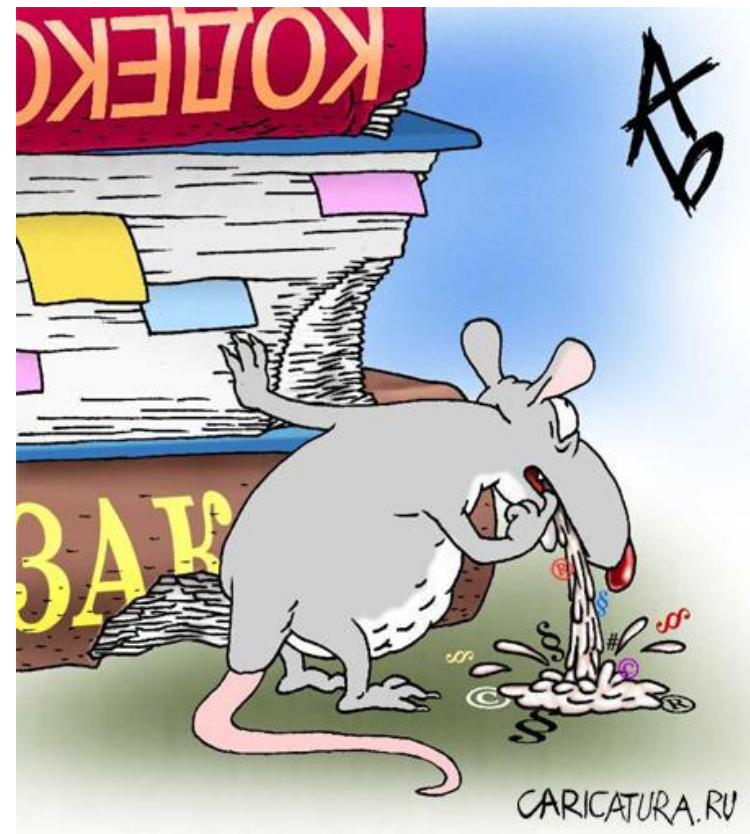
- Voor wat betreft het Strafhof in Den Haag (ICC), opgericht in 2002 moet sprake van zijn van oorlogsmisdaden.
- 4 misdrijven waarover het Strafhof rechtsmacht heeft: 1. Genocide, 2. misdrijven tegen de menselijkheid, 3. oorlogsmisdaden (zoals: marteling, verminking, lijfstraf, het nemen van gijzelaars en terrorisme 4: agressie (over dit misdrijf is nog geen overeenstemming tussen alle aangesloten partijen).
- Rechtsmacht: als land statuut heeft getekend of dader uit land dat statuut heeft getekend. Rusland en Oekraïne hebben getekend. 17 april 2014 heeft Oekraïne rechtsmacht ICC erkend. (Ratificatie is definitieve acceptatie door regering).
- *Verkennd onderzoek* ingesteld door ICC naar eventuele misdaden op Oekraïens grondgebied in periode 21-11-2013 t/m 22-2-2014 (einde opstand Maidan Kiev en vlucht Janoekovitsj). Betreft misdaden gepleegd door Oekraïense regering.

Russische karikaturen

“Russische grondwet”
“Nu in nieuw, handig formaat”

Op de boeken staat: “codex” en
“wetboek”

- Dank voor jullie aandacht
- СПАСИБО ЗА ВНИМАНИЕ
  - Vragen
    - ЕСТЬ ВОПРОСЫ?
  - Tel. 06-21280276
- Website: www.rechta.com